

Reptilhold i Norge: Hvorfor reversere noe som virker etter hensikten?

Åpent brev til Stortinget og Regjeringen

15. august 2017 fjernet Norge det mer enn 40 år gamle forbudet mot hold av reptiler. Dette ble gjort fordi man så at forbudet ikke fungerte, men heller hadde utilsiktede negative effekter på dyrevelferd og artsvern. Å gjenåpne for lovlig hold av reptiler var på mange måter et eksperiment, støttet av både Mattilsynet og Miljødirektoratet, og det har i all hovedsak gitt resultatene man ønsket!

Etter mer enn sju års erfaring med lovlig hold av 19 utvalgte reptilarter – skilpadder, øgler og slanger – ser vi at kunnskapen i reptilmiljøene har økt, veterinærer har fått mer erfaring med reptilhelse, reptileierne oppsøker veterinær uten frykt for å bli anmeldt for ulovlig hold, og utvalget av produkter for optimalt hold har blitt større. Myndighetene har kunnet gå ut med råd om velferd for reptiler og om hygienetiltak, og har fått stor grad av kontroll med hva som blir importert til landet. Reptilmiljøene er profesjonalisert og viser stor grad av selvjustis.

Hvorfor ønsker Regjeringen å reversere dette?

Bekymringer

I Stortingsmeldingen om dyrevelferd (Meld. St. 8, 2024–2025) gis det ingen direkte argumenter for å gjeninnføre forbudet, men Landbruks- og matministeren fremholdt i et intervju med VG i desember at man først og fremst er bekymret for at noen reptiler kan være bærere av salmonella. Videre er man bekymret for forholdene fôret til dyrene produseres under, og frykter at noen kanskje fôrer sine reptiler med levende dyr.

Vi vil gjerne minne om at alle disse bekymringene var blant hovedargumentene for å gjøre reptilhold lovlig i 2017! Det blir ikke mindre salmonellarisiko eller uforsvarlig bruk av fôrdyr i ulovlig reptilhold som lever «under jorda».

Ingen annen form for hold av hobby- og selskapsdyr i Norge har blitt gjenstand for så grundige utredninger og vurderinger av risikofaktorer og dyrevelferd som reptilholdet. I tillegg til flere høringsrunder fra både Mattilsynet og Miljødirektoratet, ble det levert omfattende, vitenskapelig begrunnede risikovurderinger fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM) og Norsk institutt for naturforskning (NINA). Disse omfattende rapportene konkluderte dessuten begge med at risikoene innenfor dyrevelferd, artsvern, dyrehelse og folkehelse ved å tillate reptilhold er så marginale at de er helt akseptable.

Erfaringer

Ved lovlig reptilhold er det i all hovedsak slutt på ulovlig innførsel av dyr med ukjent helsestatus, og eierne tør nå å gå til veterinær med dyrene. De første tre årene etter at de nitten artene ble lovlig ble det importert 2.000–2.500 individer i året; alle fra

Tyskland og andre EU-land. Etter hvert kommer flertallet av dyrene som omsettes i Norge fra oppdrett innenlands. De siste to årene har importen ikke vært større enn ca. 500 dyr i året. Faren for import av smitte er dermed langt mindre enn den var før 2017, da et ukjent antall dyr, og av ukjent opprinnelse, ble smuglet inn i landet hvert år.

Selv om reptiler ofte er bærere av salmonellabakterier, er smitte til mennesker registrert bare noen ytterst få ganger i Norge etter 2017. Kunnskap om smittefare koblet med god hygiene gjør faren liten, og all oppmerksomheten om problemet har gjort reptileiere langt mer bevisste om zoonosefaren enn hva man ser hos andre dyreeiere. Salmonellasmitte til mennesker kommer i all hovedsak fra importerte matvarer.

Noen av reptilene som holdes i Norge, føres med døde smådyr. Etter lovendringen i 2017 er dette nesten utelukkende mus og rotter som oppdrettes i spesialiserte dyreanlegg i EU og importeres avlivet og frosne til Norge. Dersom Regjeringen er bekymret for dyrevelferden i EU, så kan norske importører av disse fôrdyrene helt sikkert arrangere en besiktigelse av anleggene. God dyrevelferd er god økonomi, også for produksjon av kjøtt som skal spises av andre arter enn mennesket.

Å bruke levende dyr som fôr eller agn er uttrykkelig forbudt i Norge (Dyrevelferdslovens §14). Det finnes ingen indikasjon på at det er vanlig at reptileiere bryter loven. Tvert imot. Dette fordi døde dyr fra fryseren er mye enklere å håndtere enn en sprellende rotte, og det er dessuten langt tryggere for reptilet, som slipper å utsettes for skarpe gnagertenner og klør.

Et sunt reptilholdermiljø

Norge har i dag et sunt reptilholdermiljø, hvor mange tusen dyreinteresserte mennesker i alle aldre, fra alle samfunnslag og med alle mulige bakgrunner har funnet gode hobbydyr som passer deres muligheter, evner, kompetanse og ressurser. Til sammen holder disse menneskene anslagsvis 120.000 fredelige og ufarlige hobbydyr. Dette er ikke veldig mange flere enn det som fantes i landet før 2017, da det ble anslått å være 80-100.000 ulovlige reptiler i Norge, men nå er dyrene lovlige og eierne tør å fortelle og vise at de har dyrene i sitt hjem.

Eiere av skilpadder, øgler og slanger er like interessert i og glad i sine hobbydyr, som eiere av f.eks. akvariefisk, marsvin, hunder og katter er i sine. Dessuten har vi erfaring for at kompetansenivået og interessen for å lære om dyrenes biologi og behov er høyere hos de fleste reptileiere enn hos mange andre som skaffer seg dyr.

Norske dyrebutikker har også investert betydelige summer i kompetansebygging, tilrettelegging for god dyrevelferd, og satsing på riktige produkter for godt dyrehold for å betjene markedet for reptilhold.

Beslutninger basert på fakta?

Det er dypt bekymringsverdig at Regjeringen nå truer med å reversere en positiv lovendring etter kun få år, uten at det foreligger noe som helst faglig grunnlag for dette. Det var nettopp fakta som lå til grunn for å lempe på forbudet.

Reptilholdet i Norge har blitt mer dyrevennlig og langt mer menneskevennlig etter 2017. Innføring av positivlisten ble grundig utredet og risikovurdert av alle relevante faginstanser. Det finnes ingen holdbare argumenter for å gjøre om på dette nå.

Brevet er undertegnet 28. januar 2025 av (i alfabetisk rekkefølge):

Remi Andersen
(fagansvarlig tropisk, Akvariet i Bergen)

Bjarne O. Braastad
(etolog, pensjonist)

Petter Bøckman
(zoolog)

Svein A. Fosså
(biolog, leder i Norges Zoohandleres Bransjeforening og president i European Pet Organization)

Monica Heggelund
(veterinær)

Are Hogner
(eier av Oslo Reptilpark AS)

Thor Håkonsen
(leder i Norsk Herpetologisk Forening)

Torunn Knævelsrud
(veterinær, pensjonist)

Lisa Linn Lorentzen
(etolog, lektor i dyrefag ved Hvam videregående skole)

Kari O. Lutro
(veterinær med spesialkompetanse om fugler og eksotiske dyr)

Martin Malmstrøm
(biolog og seniorrådgiver innen risikovurdering av fremmede organismer)

Torill Malmstrøm
(veterinær og leder for Dyreetikk.no)

Rolf-Arne Ølberg
(veterinær, faglig leder for Dyreavdelingen i Kristiansand Dyrepark)